

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความต้องการคุณภาพการศึกษามีมาทุกยุคสมัย นับจากอดีตจนถึงปัจจุบันบุคคลในวงการศึกษได้แสวงหาวิธีการต่างๆ ที่จะทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียน บรรลุถึงคุณภาพตามวัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่ตั้งไว้ เช่น การฝึกอบรมครู การปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอน การตั้งเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำด้านอาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องประกอบ วัสดุครุภัณฑ์ต่างๆ และการใช้เทคโนโลยี วิธีการเหล่านี้เป็นการควบคุมคุณภาพเฉพาะด้านและละเลยความสัมพันธ์ของส่วนต่างๆ ที่ประกอบรวมกันเป็นสถานศึกษา คุณภาพของโรงเรียนและคุณภาพของนักเรียนจึงบรรลุถึงมาตรฐานที่ตั้งไว้เพียงบางส่วน

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นวิธีการใหม่ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของการศึกษา โดยเน้นการประกันคุณภาพของกระบวนการบริหารและการให้บริการทางการศึกษาทั้งระบบ เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเกิดความมั่นใจในคุณภาพของผู้ที่สำเร็จการศึกษาและเชื่อถือในคุณภาพของโรงเรียน เนื่องจากสภาพแวดล้อมของระบบการศึกษาในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สังคมเรียกร้องให้สถาบันการศึกษาผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพ ควบคู่ไปกับการให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ สถาบันการศึกษาที่สามารถสนองตอบข้อเรียกร้องเหล่านี้ได้ ภายใต้บริบทของสภาพแวดล้อมและภายในขอบเขตข้อจำกัดของทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ ย่อมต้องอาศัยระบบบริหารที่มีจุดเน้นในการวางแผนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามีการกำกับควบคุมการดำเนินงานทุกขั้นตอน รวมถึงมีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การบริหารงานทุกด้านมีความราบรื่นสอดคล้องอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และบรรลุประสิทธิผลตลอดเวลา ระบบบริหารดังกล่าวนี้ คือระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพ เป็นแนวทางการบริหารที่มีรากฐานมาจากการบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรม มีจุดเน้นในการใช้เทคนิควิธีการบริหารที่สร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภคว่าสินค้าและบริการของหน่วยงานมีคุณภาพถึงระดับมาตรฐานที่กำหนด (Vroman and Luchsinger, 1994: 329) เพื่อให้สินค้าและบริการนั้นสามารถตอบสนองความต้องการ และได้รับความนิยมนจากผู้บริโภค สำหรับองค์การทางการศึกษา การประกันคุณภาพของผู้ที่สำเร็จการศึกษาจึงยิ่งทวีความ

สำคัญ เพราะนอกจากต้องตอบสนองต่อความต้องการและความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องแล้ว ยังต้องตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยเหตุที่องค์การทางการศึกษาทุกแห่งมีหน้าที่พัฒนาคนเพื่อการสร้างสรรคสังคม และพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ โดยเฉพาะการอาชีวศึกษาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับภาคธุรกิจ และภาคอุตสาหกรรม เนื่องจากเป็นผู้ผลิตแรงงานที่มีฝีมือให้แก่สถานประกอบการต่างๆ ดังที่ Navaratnam and O'connor (1993: 113) ได้กล่าวว่าทักษะพื้นฐานของแรงงานมีความสัมพันธ์ต่อเศรษฐกิจ จุลภาคและมหภาค รวมถึงการสร้างประเทศให้เข้าสู่การแข่งขันระดับนานาชาติ การประกันคุณภาพของการอาชีวศึกษาจึงมีความสำคัญและมีจุดเน้นในการพัฒนาทักษะของนักเรียน

โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนเป็นองค์การทางการศึกษาที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้มีมาตรฐานถึงระดับที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และเพื่อให้ให้นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชนมีความเชื่อถือในมาตรฐานคุณภาพของโรงเรียนและให้การสนับสนุนตลอดไป ทั้งนี้เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลโรงเรียนเอกชนตามกฎหมาย ส่วนนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เป็นผู้ให้การสนับสนุนโรงเรียนด้านการเงิน

ดังนั้น ทั้ง 2 ฝ่ายจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน โดยเฉพาะฝ่ายของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เนื่องจากโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนเป็นองค์การที่ดำรงอยู่โดยอาศัยงบประมาณจากการลงทุนของตนเอง และจากค่าธรรมเนียมที่ได้รับจากนักเรียนโดยรัฐมิได้ให้ความช่วยเหลือด้านงบประมาณ นอกจากนี้ ภารกิจสำคัญของโรงเรียนอาชีวศึกษาโดยทั่วไป คือ การฝึกอบรมและสร้างทักษะทางวิชาชีพให้แก่ผู้เรียน ทักษะเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับการมีงานทำและรายได้ในอนาคตของผู้สำเร็จการศึกษา (Navaratnam and O'connor, 1993: 116-117) ดังนั้น เกณฑ์ในการเลือกโรงเรียนอาชีวศึกษาของผู้ปกครองและนักเรียนโดยทั่วไป จึงเป็นเกณฑ์ของความเชื่อมั่นที่มีต่อโรงเรียนอาชีวศึกษาแห่งนั้น ที่จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะและคุณสมบัติตามที่สถานประกอบการต้องการ ทำให้สามารถได้งานที่ดีและมีรายได้ดังที่ต้องการได้

การได้รับความเชื่อถือจากนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน จึงเป็นความต้องการจำเป็นของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ที่สัมพันธ์กับความอยู่รอดและความเจริญเติบโตของโรงเรียน ดังที่ Sergiovanni and Others (1992: 37) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนต้องพยายามรักษาระดับความเชื่อมั่นที่เหมาะสม ถึงแม้ว่าสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับนักเรียน ครู และโรงเรียนจะแตกต่างกันก็ตาม แต่หากสังคมเชื่อมั่นว่าโรงเรียนมีคุณภาพ โรงเรียนย่อมได้รับการสนับสนุน

จากเหตุผลดังกล่าว ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนจึงเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนทั้งจากความต้องการของโรงเรียน และความต้องการ

ของผู้รับบริการของโรงเรียนและสังคม ในส่วนของโรงเรียนนั้น การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นวิธีการบริหารที่ทำให้โรงเรียนได้รับการรับรองจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน ได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่งผลให้โรงเรียนดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงยิ่งขึ้น ทั้งยังสามารถบริหารงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามนโยบาย และวัตถุประสงค์ของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนความต้องการของผู้รับบริการและสังคมให้ความสำคัญกับคุณภาพของนักเรียน ซึ่งสัมพันธ์กับการมีงานทำ อาชีพ รายได้ และความเจริญของเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม

โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จึงต้องให้ความสำคัญต่อการประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยเหตุผลอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. นโยบายของรัฐเกี่ยวกับการศึกษาเอกชนในปัจจุบันและอนาคต มุ่งเน้นให้โรงเรียนเอกชนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ โดยใช้การรับรองมาตรฐานโรงเรียนเป็นแนวปฏิบัติที่สำคัญ นโยบายเหล่านี้ ได้แก่

1.1 นโยบายของรัฐในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 หมวด 3 ข้อ 18 ที่ระบุว่า “ส่งเสริมให้เอกชนจัดการศึกษาทุกระดับเพิ่มขึ้น ให้มีอิสระ และความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการ สามารถพึ่งตนเองได้โดยรัฐให้การสนับสนุนด้านวิชาการ ทรัพยากร การอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานและการรับรองมาตรฐาน” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535: 21)

1.2 ร่างแผนพัฒนาการศึกษาเอกชนระยะ 15 ปี (พ.ศ.2540-2554) โดยกองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาเอกชน สามารถพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของผู้รับบริการและสังคม และกำหนดมาตรการที่ต้องปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้านการบริหารและการจัดการ คือ การรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2538: 59-67)

1.3 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2536 ที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้แทน ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการรับรองวิทยฐานะโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2484 ตั้งแต่วันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2536 โดยให้การใช้ระเบียบใหม่ดังกล่าว ครอบคลุมโรงเรียนเอกชนทุกระดับทุกประเภท (คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, กองควบคุมและติดตามการปฏิบัติงาน, ม.ป.ป.: 1)

1.4 นโยบายปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเริ่มดำเนินการในปี 2539 โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานสูง ด้วยการปฏิรูปการศึกษา 4 ด้าน คือ ปฏิรูปสถานศึกษา ปฏิรูปครูและบุคลากร ปฏิรูปการเรียนการสอน และปฏิรูประบบบริหารการศึกษา (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2539: 2) และได้กำหนด

ระยะเวลาของการพัฒนาตั้งแต่ปี 2539 จนถึงปี 2550 เพื่อให้เป็นแผนระยะยาว มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกประเภทและระดับ ทั้งของรัฐและเอกชน ต้องปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2539: 1)

2. สภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความต้องการอย่างน้อย 3 ประการ คือ

2.1 สถานประกอบการต้องการกำลังคนที่มีคุณวุฒิตรงตามระดับการศึกษา มีคุณลักษณะและทักษะใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535ก: 14) เนื่องจากวิทยาการที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและทำให้เกิดธุรกิจและอุตสาหกรรมแบบใหม่ (Higgins, 1993: 4)

2.2 โรงเรียนต้องการระบบบริหารที่ยืดหยุ่น มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียน ทำให้เกิดปัญหาทางการบริหารที่มีความซับซ้อนมากขึ้น (Ibid.) โดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงในแนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการรับนักศึกษาของสถาบันอาชีวศึกษาของรัฐ และความเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ที่ส่งผลกระทบต่อโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโดยตรง

2.3 นักเรียนและผู้ปกครองต้องการเนื้อหาของหลักสูตรที่ตรงประเด็น วิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสม และบริการสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ เพื่อให้มีทักษะและประสบการณ์ตรงตามความคาดหวังของสถานประกอบการ ทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงค่านิยมและความต้องการของสังคม ในด้านคุณภาพการศึกษา (Navaratnam and O'connor, 1993: 116)

ความต้องการ 3 ประการนี้ ทำให้โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนต้องให้ความสนใจ การบริหารงาน มาตรฐาน การทดสอบ และการควบคุมคุณภาพของผู้ที่สำเร็จการศึกษามากขึ้น

3. สภาพการแข่งขันของโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานครปัจจุบัน มีอยู่สูงมาก อันเนื่องมาจากเหตุผล 3 ประการ คือ

3.1 โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร มีจำนวนมากถึงประมาณ 1 ใน 3 ของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนทั่วประเทศ (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการประสานงานกับภาคเอกชน ในการพัฒนากำลังคนระดับกลาง (กสชค.), 2535: 1-112 และ ศูนย์สารสนเทศ กระทรวงศึกษาธิการ, 2539)

3.2 มีสถาบันอาชีวศึกษาของรัฐ ในสังกัดของหน่วยราชการต่างๆ ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครรวม 48 แห่ง ที่สำคัญได้แก่สถาบันอาชีวศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษาและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งเป็นสถาบันที่กำหนดหลักสูตรและเป็นต้นแบบหลักสูตรวิชาชีพ

ของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน อันเนื่องมาจากข้อกำหนดทางกฎหมายที่ไม่อนุญาตให้โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนสามารถสร้างหลักสูตรขึ้นเองได้ ดังนั้นจึงทำให้ความเชื่อถือในด้านวิชาการของประชาชนต่อสถาบันของรัฐเหล่านี้ มีมากกว่าต่อสถาบันอาชีวศึกษาของเอกชน

3.3 โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนยังไม่มีความร่วมมือกันอย่างแท้จริง ถึงแม้ว่าโรงเรียนเอกชนมีการรวมกลุ่มกันเป็นสมาคมหรือชมรมวิชาชีพถึง 14 สมาคม และเป็นสมาคมโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย 1 สมาคม แต่ลักษณะของการรวมตัวกันยังเป็นไปอย่างหลวมๆ เนื่องจากกิจกรรมหลักคือการแลกเปลี่ยนข่าวสาร และการพบปะสังสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมากกว่าจะเป็นการร่วมกันพัฒนามาตรฐานวิชาชีพ การรวมพลังต่อรอง และการกำหนดกลยุทธ์ร่วมกันในการต่อสู้กับคู่แข่ง (โกมล ปิตตะพงศ์, 2538: 122)

จากข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นสิ่งบ่งชี้ได้ว่า โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมีการแข่งขันกันเอง นอกเหนือจากการแข่งขันกับสถาบันอาชีวศึกษาของรัฐ และการแข่งขันของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครมีอยู่สูง

จากเหตุผลทั้ง 3 ประการดังกล่าวแล้ว จึงเห็นได้ว่า “คุณภาพ” คือสิ่งที่โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนต้องให้ความสำคัญ และการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นแนวปฏิบัติที่สำคัญสำหรับโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต การบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการประกันคุณภาพการศึกษานั้น ต้องกระทำอย่างเป็นระบบและนำเทคนิคทางการบริหารธุรกิจมาประยุกต์ใช้ ดังที่ Dieken (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, กองโรงเรียนอาชีวศึกษา, 2535:35) ผู้แทนของ The Thailand Office of the United States Agency for International Development (USAID) ในประเทศไทย กล่าวถึงลักษณะ 5 ประการของโรงเรียนที่มีมาตรฐานคุณภาพเป็นเลิศ-ดังนี้

1. โรงเรียนทำในสิ่งที่คนอื่นทำ แต่ทำได้ดีกว่า
2. ผู้ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนสามารถมีงานทำได้ทันที
3. โรงเรียนเป็นผู้นำมาตรฐานทั้งภาคการศึกษาและภาคอุตสาหกรรม โดย
 - กระตุ้นให้เกิดมาตรฐานขั้นเยี่ยมสำหรับโรงเรียนทุกโรงเรียน ทั้งด้านครูและนักเรียน รวมทั้งการฝึกในห้องปฏิบัติงาน
 - ติดต่อกับรัฐบาลเสมอเพื่อให้โรงเรียนอื่นๆ และภาคอุตสาหกรรมคล้อยตามหรือปรับตัวตามโรงเรียนขั้นเยี่ยม
 - เป็นเดาหล่อหลอมลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ทั้งด้านคุณภาพของการทำงาน ความรับผิดชอบ และการมีวินัย
4. โรงเรียนต้องมีความก้าวหน้าและตื่นตัวอยู่เสมอ โดยนำการวางแผนขั้นเยี่ยมมาใช้เพื่อปรับปรุงโครงการสอนและอุปกรณ์การสอนให้ทันสมัย มีการควบคุมคุณภาพเพื่อสนองความต้องการของตลาด และหวังผลกำไร

5. ผู้บริหารต้องติดตามความก้าวหน้าของโลกภายนอกระบบการศึกษา และก้าวทันโลกเข้าสู่อุตสาหกรรม นำทักษะธุรกิจทุกชนิดมาใช้ นำคอมพิวเตอร์มาใช้สอน และใช้ประโยชน์จากการติดต่อสื่อสารด้วยดาวเทียม

แนวคิดของ Dieken ดังกล่าวนั้นนอกจากจะมุ่งให้โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนสร้างมาตรฐานและคุณภาพด้วยการวางแผนแล้ว ยังเสนอให้มีการควบคุมคุณภาพและสนองความต้องการของตลาด ทั้งยังเสนอแนะให้นำเอาทักษะทางบริหารธุรกิจมาใช้ เพื่อให้โรงเรียนสามารถพัฒนาคุณภาพถึงระดับมาตรฐานและเป็นผู้นำคุณภาพด้านการอาชีวศึกษา

ระบบประกันคุณภาพการศึกษา ที่โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพพออย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็น อย่างไรก็ตาม การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่เพิ่งเริ่มดำเนินการในต่างประเทศแถบทวีปยุโรป อเมริกา และออสเตรเลีย ในระยะ 8-10 ปีที่ผ่านมา ประกอบกับระบบบริหารการศึกษา และระบบการศึกษาของประเทศเหล่านั้นแตกต่างจากของประเทศไทย การนำระบบประกันคุณภาพการศึกษาของประเทศเหล่านั้นมาใช้กับโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนของไทย จึงต้องมีการประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดความเหมาะสม

ปัจจุบันประเทศไทยเริ่มมีการศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาในหน่วยงานสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ได้ดำเนินการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งจัดทำแบบประเมินโรงเรียนและกำหนดกระบวนการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาขึ้นในปี พ.ศ. 2537 หลังจากได้พัฒนาเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนเอกชนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาแล้ว โครงการนำร่องเพื่อทดลองใช้เกณฑ์และเครื่องมือประเมินโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ได้เริ่มขึ้นในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2538 และสิ้นสุดโครงการในเดือนกันยายน พ.ศ. 2539 โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนจำนวน 15 แห่งได้รับคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่ากระบวนการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่ สช. พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมเพียงใด (กระทรวงศึกษาธิการ กองโรงเรียนอาชีวศึกษา, 2538: 1) นอกจากนี้ ในช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2539 สช. ได้จัดการประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนทั่วประเทศ เกี่ยวกับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ซึ่งทำให้โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนทุกแห่งได้รับทราบและเกิดความตื่นตัวเรื่องคุณภาพ อย่างไรก็ตาม กระบวนการรับรองคุณภาพมาตรฐานของ สช. เป็นเพียงส่วนหนึ่งของระบบประกันคุณภาพการศึกษาตามทฤษฎี ประกอบกับมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูงของ สช. และกระทรวงศึกษาธิการบ่อยครั้งตลอดช่วงระยะเวลาดังกล่าวจนถึงปัจจุบัน ทำให้มีการปรับเปลี่ยนแนวนโยบาย และแนวทางปฏิบัติของ สช. ในการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

ซึ่งสร้างความสับสนให้แก่โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ขณะนี้จึงอาจกล่าวได้ว่ายังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา สำหรับให้โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ

ดังนั้น โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแต่ละแห่ง จึงพัฒนาระบบบริหารและการจัดการต่าง ๆ ตามข้อกำหนดของระเบียบปฏิบัติตามกฎหมายและตามสภาพความต้องการและทรัพยากรที่โรงเรียนมีอยู่ เพื่อให้บรรลุมาตรฐานคุณภาพตามที่โรงเรียนกำหนด จึงกล่าวได้ว่าระบบบริหารงานของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน เป็นระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่โรงเรียนได้พัฒนาขึ้น ซึ่งน่าจะได้มีการศึกษาแนวคิดของระบบประกันคุณภาพการศึกษา และประสิทธิผลของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนเหล่านี้ เพื่อประโยชน์ด้านการพัฒนาศาสตร์ทางการบริหารการศึกษา และดำเนินการนำไปประยุกต์ใช้ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัยนี้ขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้

1. เพื่อศึกษาระบบประกันคุณภาพการศึกษา ที่ใช้ในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่ใช้ในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร

กรอบความคิดในการวิจัย

การจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา มีองค์ประกอบหลักคล้ายคลึงกับการดำเนินการของอุตสาหกรรมการผลิตโดยทั่วไป กล่าวคือ ประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) แต่รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบมีความแตกต่างจากการอุตสาหกรรม ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

ความแตกต่างด้านปัจจัยนำเข้า ปัจจัยนำเข้าที่สำคัญของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ปัจจัยหนึ่งได้แก่นักเรียน ซึ่งแต่ละคนต่างมีพื้นฐานความรู้ ความสามารถ สติปัญญา และความต้องการแตกต่างกัน โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนไม่สามารถคัดเลือกเฉพาะนักเรียนที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกัน เหมือนดังที่อุตสาหกรรมการผลิตคัดเลือกวัตถุดิบ ดังนั้น การพัฒนานักเรียนให้มี

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของหลักสูตรและสังคมในระดับที่ใกล้เคียงกัน จึงต้องอาศัยกระบวนการผลิตที่มีคุณภาพ

กระบวนการผลิตของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ได้แก่ กระบวนการบริหาร ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานักเรียน กิจกรรมที่สำคัญคือกิจกรรมการเรียนการสอนและการให้บริการทางการศึกษา ตลอดระยะเวลาที่นักเรียนได้ศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) หรือหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) กระบวนการบริหารของโรงเรียนจึงมีความสำคัญต่อการหล่อหลอมและพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ โรงเรียนจำเป็นต้องใช้เทคนิคที่หลากหลาย และมีการตรวจสอบทบทวนกระบวนการบริหารของโรงเรียนอยู่เสมอ เพื่อให้นักเรียนและการบริการของโรงเรียนมีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง

สำหรับผลผลิตของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน มี 2 ประเภท คือ

1. ผลผลิตที่เกิดขึ้นในตัวนักเรียน โดยเฉพาะผู้ที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร คุณภาพของผลผลิตมีทั้งในลักษณะที่เป็นรูปธรรมและวัดได้ เช่น ความเจริญเติบโตของร่างกาย และมีสุขภาพแข็งแรง คุณภาพในลักษณะที่เป็นนามธรรมและวัดได้ยาก เช่น การมีทักษะทางวิชาชีพและความรู้ทางวิชาการ การมีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ อุดมคติ มีความสามารถในการปรับตัว ฯลฯ ซึ่งกล่าวโดยรวมได้ว่า หมายถึงความเจริญงอกงามและพัฒนาการของนักเรียนทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์และจิตใจ

2. ผลผลิตที่เป็นบริการของโรงเรียน คุณภาพของผลผลิตเกี่ยวข้องกับความสุขภาพ ความสะดวก รวดเร็ว ความตรงต่อเวลาของผู้ให้บริการ และตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ ซึ่งสามารถวัดได้จากความพึงพอใจของผู้รับบริการ

จากปัจจัยนำเข้า กระบวนการจนถึงผลผลิตของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนดังกล่าว จะเห็นได้ว่าคุณภาพของผลผลิตของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ขึ้นอยู่กับคุณภาพของกระบวนการผลิตเป็นสำคัญ ดังนั้น โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนจึงจำเป็นต้องมีระบบในการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ และสร้างความเชื่อมั่นได้ว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเป็นผู้ที่มีคุณภาพซึ่งระบบดังกล่าว ได้แก่ ระบบประกันคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยได้ประมวลแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพและการประกันคุณภาพของนักวิชาการด้านคุณภาพหลายท่าน เช่น Deming, Juran, Crosby, Feigenbaum, และ Taguchi (อ้างถึงใน Flood, 1993: 22, 42), A Peratec executive briefing (Peratec) (1995: ix, 115-116), Crosby (1986: 60), Stebbing (1993: 18), Juran and Gryna (1993: 3-

5), Taguchi, Elsayed and Hsiang (1989: 2), ร่วมกับแนวคิดของนักวิชาการศึกษา อาทิ Sallis (1993: 22-23), Navaratnam and O'Connor (1993: 117), Vroman and Luchsinger (1994: 189), Cuttance (1994: 5) และ Boston (1995: 2) ผู้วิจัยจึงสรุปว่าระบบประกันคุณภาพการศึกษาเป็นระบบที่ประกอบด้วย 3 ระบบย่อย ดังนี้

1. ระบบการวางแผน ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดมาตรฐาน การกำหนดแผนและกิจกรรม การกำหนดเกณฑ์ในการวัดและการสื่อสารให้บุคลากรเข้าใจแนวคิดของการประกันคุณภาพ และกระบวนการดำเนินงานต่างๆ อย่างถูกต้อง

2. ระบบการควบคุมคุณภาพ ประกอบด้วย การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามที่ได้กำหนดไว้และมีกลไกควบคุมคุณภาพการปฏิบัติงาน โดยให้มีการตรวจสอบเพื่อวัดและประเมินผล การปฏิบัติงาน เป็น 3 ระดับคือ

2.1 การตรวจสอบระดับบุคคล

2.2 การตรวจสอบระดับองค์การ

2.3 การตรวจสอบจากบุคคลภายนอกที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ และจากหน่วยงานที่

ให้การรับรองคุณภาพ

3. ระบบการทบทวนและปรับปรุงการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การประเมินตนเอง และการปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่องของโรงเรียน เพื่อประกันว่าโรงเรียนจะสามารถพัฒนาและดำรงรักษาระดับมาตรฐานคุณภาพไว้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดไป

ระบบประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นระบบที่รับประกันคุณภาพของกระบวนการผลิต ซึ่งได้แก่กระบวนการบริหารโรงเรียน

กระบวนการบริหารโรงเรียน เป็นกระบวนการบริหารงานของระบบโรงเรียนที่ผู้บริหารการศึกษาต้องรับผิดชอบ ผู้วิจัยสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับภารกิจการบริหารการศึกษาของ Kimbrough and Nunnery (1988: 45-79) ซึ่งแบ่งออกเป็น 9 งาน กระบวนการบริหารในโรงเรียนอาชีวศึกษา ของ Navaratnam and O'Connor (1993: 114) 7 กระบวนการ และเกณฑ์ประเมินมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2537: 1-45) 8 องค์ประกอบ สรุปเป็นงานบริหารโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน 8 งาน คือ

1. การจัดโครงสร้างองค์การ
2. การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน
3. การงบประมาณและการจัดการธุรกิจ
4. การบริการการศึกษา
5. การบริหารงานบุคคล
6. การบริหารกิจการนักเรียน

7. การบริหารอาคารสถานที่

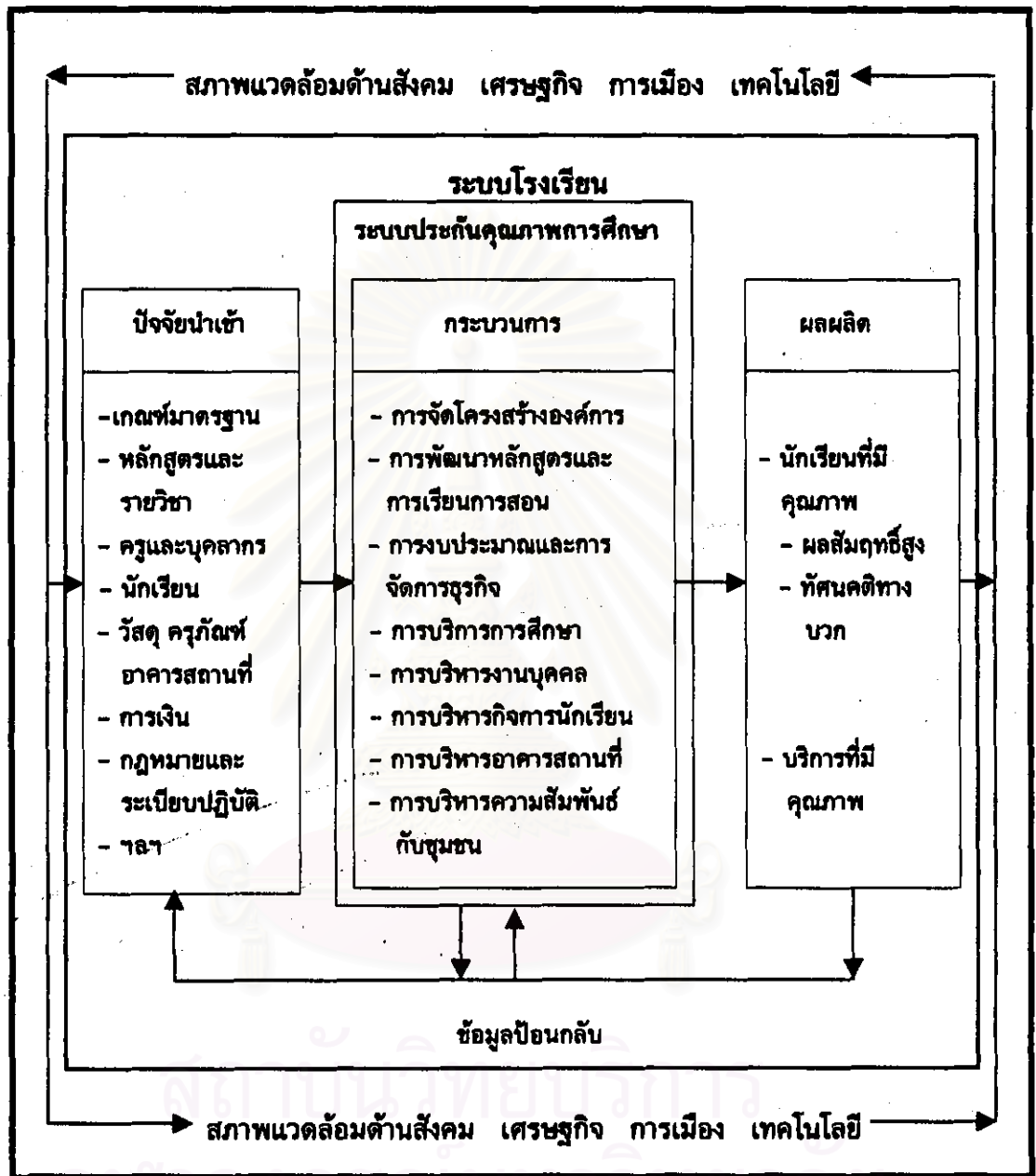
8. การบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน

งานบริหารโรงเรียนทั้ง 8 งานนี้ ทุกงานต่างเป็นระบบย่อยของระบบโรงเรียน ซึ่งมีกระบวนการบริหารจัดการภายในของตนเอง และมีกระบวนการทำงานที่สัมพันธ์กับงานบริหารโรงเรียนด้านอื่น ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดผลผลิตที่พึงประสงค์

ระบบประกันคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วยระบบย่อย 3 ระบบ คือระบบการวางแผน ระบบการควบคุมคุณภาพ และระบบการทบทวนและปรับปรุงการปฏิบัติงาน จึงนำมาใช้ประกันคุณภาพของกระบวนการบริหารงานทั้ง 8 งานเหล่านี้ ผลของการใช้ระบบประกันคุณภาพ ทำให้โรงเรียนมีกระบวนการบริหารที่มีคุณภาพและทำให้เกิดผลผลิตที่มีคุณภาพ ได้แก่ คุณภาพของนักเรียนและคุณภาพการบริการของโรงเรียน โดยทั่วไปสิ่งที่ใช้วัดการบรรลุถึงมาตรฐานคุณภาพของโรงเรียนในภาพรวมคือประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการ อาทิ Lunenburg and Omstein (1996: 81, 351-352) Mott (1972 อ้างถึงใน Hoy and Miskel, 1991: 398) เกณฑ์ประเมินมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของ สช. (2537: 1-45) MacBeath (1994: 103-105) Whatmough (1994: 96-100) Buckley (1994: 37-41) Cannon (1994: 51) และ Holdaway (1978 อ้างถึงใน Hoy and Miskel, 1991: 393) มาสรุปเป็นปัจจัยที่ใช้วัดประสิทธิผลของโรงเรียน 3 ด้าน คือ คุณภาพของกระบวนการบริหารโรงเรียน คุณภาพของนักเรียน และคุณภาพของการบริการ

จากการประมวลข้อความรู้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่าโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน เป็นระบบย่อยที่อยู่ภายในบริบทของการแข่งขัน และความเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนจึงเป็นระบบที่มีปัจจัยนำเข้าและองค์ประกอบที่เป็นกระบวนการต่างๆ ภายใน เพื่อผลิตนักเรียนและบริการที่มีคุณภาพ ปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวคือ ระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่มีระบบย่อยในการวางแผนการดำเนินงาน ระบบการควบคุมคุณภาพของปัจจัยนำเข้า และควบคุมคุณภาพของกระบวนการบริหารงานทั้ง 8 งาน และระบบการทบทวนและปรับปรุงการปฏิบัติงานเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการประกันคุณภาพของกระบวนการบริหารโรงเรียน และส่งผลให้ได้ผลผลิตที่มีประสิทธิผล ซึ่งได้แก่คุณภาพของนักเรียนและคุณภาพของการบริการของโรงเรียน ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรต่างๆ มาจัดโครงสร้างความสัมพันธ์และกำหนดเป็นกรอบความคิดในการวิจัย ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 โครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในระบบประกันคุณภาพการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย 3 ระบบย่อยคือระบบการวางแผน ระบบการควบคุมคุณภาพและระบบการทบทวนและปรับปรุงการปฏิบัติงาน ที่นำมาใช้ในกระบวนการ

การบริหารงานของโรงเรียน 8 งาน คือ การจัดโครงสร้างองค์การ การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน การงบประมาณและการจัดการธุรกิจ การบริการการศึกษา การบริหารงานบุคคล การบริหารกิจการนักเรียน การบริหารอาคารสถานที่ และการบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน

2. ประสิทธิภาพของระบบประกันคุณภาพการศึกษาในการวิจัย วัดจากประสิทธิผลของโรงเรียน 3 ด้าน คือ ด้านคุณภาพของกระบวนการบริหารของโรงเรียน ด้านคุณภาพของนักเรียน และด้านคุณภาพของการบริการ

3. ประชากรโรงเรียนในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่เปิดสอนรอบเช้า หรือเปิดสอนรอบเช้าและรอบบ่าย จำนวน 74 แห่ง

4. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้รับบริการภายนอก ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักเรียน และกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน

5. ข้อมูลเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในการวิจัยนี้ เป็นข้อมูลของระบบที่ดำเนินการในปีการศึกษา 2538 - 2540 ซึ่งเป็นช่วงที่ สช. เริ่มดำเนินการเกี่ยวกับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการวิจัยนี้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นว่า ปัจจัยนำเข้าของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนเป็นตัวแปรคงที่ ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และการศึกษาาระบบประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการศึกษาเฉพาะกระบวนการบริหารงาน โดยมิได้ศึกษาปัจจัยนำเข้าของโรงเรียนด้วย เนื่องจากเหตุผล 2 ประการ คือ

1.1 ระบบประกันคุณภาพการศึกษา เป็นระบบที่นำมาใช้เพื่อประกันคุณภาพของกระบวนการบริหารงานของโรงเรียน และสร้างความเชื่อมั่นว่าการปฏิบัติงานทุกด้านจะบรรลุถึงมาตรฐานที่กำหนดไว้ตลอดเวลา มิใช่ระบบที่ใช้รับประกันคุณภาพของปัจจัยนำเข้า

1.2 ปัจจัยนำเข้าของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมีความแตกต่างกันน้อย เนื่องจากเป็นปัจจัยนำเข้าที่ถูกควบคุมโดย 2 แหล่ง คือ

1.2.1 ปัจจัยนำเข้าที่ถูกควบคุมโดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ เกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับอาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องประกอบ วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน หลักสูตร กฎหมาย และระเบียบปฏิบัติ ซึ่งโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนทุกแห่ง ต้องได้รับการตรวจสอบและควบคุมโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

1.2.2 ปัจจัยนำเข้าที่ถูกควบคุมโดยกลไกของสังคม ได้แก่ นักเรียน ครู และบุคลากรที่รับเข้าสู่ระบบโรงเรียน เป็นปัจจัยนำเข้าที่โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมีโอกาสคัดเลือกน้อย อันเป็นผลเนื่องมาจากค่าธรรมเนียมการเรียนของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนสูง

กว่าโรงเรียนอาชีวศึกษาของรัฐ และคำนิยมในการเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงของนักเรียน ทำให้โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโดยทั่วไปไม่ใช่ทางเลือกแรกของนักเรียนและบุคคลเหล่านี้

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยนี้ ไม่สามารถศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียนจากผู้ใช้งานผลผลิตของโรงเรียน ซึ่งได้แก่สถานประกอบการต่างๆ ที่รับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาเข้าทำงาน และสถานศึกษาที่นักเรียนของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนได้เข้าไปศึกษาต่อ เนื่องจากนักเรียนที่เป็นผลผลิตของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมีการกระจายไปในวงกว้าง ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ทั่วถึงภายในระยะเวลาจำกัด และโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนไม่สามารถให้ข้อมูลในการติดตามนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาแก่ผู้วิจัยได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

คำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายที่ใช้เพื่อความสะดวกและความเข้าใจตรงกัน ดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน หมายถึง โรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานครที่จัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิคและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ที่เปิดสอนเฉพาะรอบเช้าหรือเปิดสอนทั้งรอบเช้าและบ่าย

2. ระบบประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ระบบการบริหารงานของโรงเรียนที่ทำให้โรงเรียนมีประสิทธิผล สามารถบรรลุถึงมาตรฐานคุณภาพที่กำหนดไว้ตลอดเวลา เพื่อให้ผู้รับบริการเกิดความมั่นใจในคุณภาพของโรงเรียน ระบบดังกล่าวประกอบด้วย 3 ระบบย่อย คือ

2.1 ระบบการวางแผน ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดมาตรฐานหรือเกณฑ์ การกำหนดแผนงาน โครงการหรือกิจกรรม และการสื่อสารให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ

2.2 ระบบการควบคุมคุณภาพ ประกอบด้วย การตรวจสอบตนเองของผู้ปฏิบัติงาน การตรวจสอบโดยกลุ่มหรือคณะบุคคลภายในโรงเรียน และการตรวจสอบโดยคณะบุคคลจากภายนอกโรงเรียน

2.3 ระบบการทบทวนและปรับปรุงการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การประเมินผลการปฏิบัติงานประจำภาคเรียน ประจำปีการศึกษาและ/หรือการประเมินครั้งแผน และสิ้นสุดแผน รวมถึงการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องของแผนงาน โครงการ ตลอดจนการปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการ

3. กระบวนการบริหารโรงเรียน หมายถึง งานที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องรับผิดชอบ 8 งาน คือ

3.1 การจัดโครงสร้างองค์การ หมายถึง งานกำหนดโครงสร้างในการตัดสินใจ การวางแผน และการสื่อสาร

3.2 การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน หมายถึง งานจัดและดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

3.3 การงบประมาณและการจัดการธุรกิจ หมายถึง งานวางแผนงบประมาณ และจัดการเกี่ยวกับรายได้-รายจ่ายทุกด้านของโรงเรียน

3.4 การบริการการศึกษา หมายถึง งานอำนวยความสะดวกให้มีบริการเพื่อการเรียน การสอนและไม่เกี่ยวข้องกับการหารายได้ของโรงเรียน อาทิ บริการห้องสมุด บริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ บริการสื่อการเรียนการสอนและสื่อทัศนูปกรณ์

3.5 การบริหารงานบุคคล หมายถึง งานบริหารบุคลากรทั้งหมด ได้แก่ การกำหนดนโยบาย การวางแผนกำลังคน การสรรหา การคัดเลือก การจ้างงาน การดำรงรักษา และพัฒนา การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการให้พ้นจากงาน

3.6 การบริหารกิจการนักเรียน หมายถึง งานบริหารเกี่ยวกับการรับสมัครนักเรียน งานธุรการ งานทะเบียน งานวินัยนักเรียน งานอนามัย และงานกิจกรรมนักเรียน

3.7 การบริหารอาคารสถานที่ หมายถึง งานดูแลและบำรุงรักษาอาคารเรียน ห้องเรียน และห้องประกอบให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี และมีสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่สร้างเสริมบรรยากาศในการเรียน

3.8 การบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง งานในการจัดให้โรงเรียนมีความสัมพันธ์อันดีกับสังคมและชุมชน ตลอดจนหน่วยงานต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชนในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ รวมถึงความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองนักเรียน

4. กระบวนการบริหารโรงเรียนที่มีคุณภาพ หมายถึง กระบวนการบริหารโรงเรียนที่นำระบบประกันคุณภาพเข้ามากำกับกิจกรรมการดำเนินงานทุกขั้นตอน เพื่อป้องกันมิให้เกิดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน และทำให้โรงเรียนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

5. ประสิทธิภาพของโรงเรียน หมายถึง คุณภาพของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน 3 ด้าน คือ

5.1 ด้านคุณภาพของกระบวนการบริหาร ได้แก่ ความสามารถของโรงเรียนในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก และความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน

5.2 ด้านคุณภาพของนักเรียน ได้แก่ ความสามารถของโรงเรียนในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและมีทัศนคติทางบวกต่อวิชาชีพและการทำงาน

5.3 ด้านคุณภาพของการบริการ ได้แก่ ความสามารถของโรงเรียนในการสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการภายในและภายนอกโรงเรียน

6. การบริการ หมายถึง การปฏิบัติงานในด้านการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ การส่งเสริม การสนับสนุน การอำนวยความสะดวก การต้อนรับ การส่งมอบหรือแจกจ่ายสิ่งของหรืออื่น ๆ ที่เป็นปฏิสัมพันธ์โดยตรงระหว่างผู้ให้บริการกับผู้รับบริการ

7. ผู้ให้บริการ หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่ทุกฝ่ายและทุกระดับในโรงเรียนอาชีวศึกษา เอกชนที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับผู้รับบริการโดยตรง

8. ผู้รับบริการ หมายถึง ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และใช้บริการจากผลผลิตของโรงเรียน หรือจากกระบวนการบริหารงานของโรงเรียน กำหนดผู้รับบริการเป็น 2 ประเภท คือ ผู้รับบริการภายใน และผู้รับบริการภายนอก

8.1 ผู้รับบริการภายใน ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานภายในโรงเรียน

8.2 ผู้รับบริการภายนอก ได้แก่ นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน

9. ผู้ปฏิบัติงานภายในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารระดับกลาง ครู และเจ้าหน้าที่

9.1 ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่

9.2 ผู้บริหารระดับกลาง ได้แก่ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยครูใหญ่ นายทะเบียน หัวหน้าแผนก หัวหน้าสาขาวิชา และหัวหน้าหมวดวิชา

9.3 ครู ได้แก่ ผู้ที่สอนรายวิชาต่างๆ ทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ และ/หรือ เป็นครูประจำชั้นหรืออาจารย์ที่ปรึกษาของนักเรียน

9.4 เจ้าหน้าที่ ได้แก่ ผู้ที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งครูแนะแนว เจ้าหน้าที่ธุรการ เจ้าหน้าที่ทะเบียน เจ้าหน้าที่การเงิน เจ้าหน้าที่พัสดุ เจ้าหน้าที่โสตทัศนูปกรณ์ บรรณารักษ์ และพยาบาล

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ประโยชน์ด้านวิชาการ

ผลการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนาศาสตร์ทางบริหารการศึกษาเพิ่มขึ้น จากกรรมาแนวคิดและหลักการประกันคุณภาพทางด้านบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรม มาใช้ในกระบวนการบริหารการศึกษา เพื่อสร้างมาตรฐานคุณภาพของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนอย่างเหมาะสม

2. ประโยชน์ด้านการประยุกต์ใช้

ข้อค้นพบจากการวิจัย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการบริหารและการดำเนินงานของสถาบันการศึกษาเอกชน ในระดับและประเภทของการศึกษาอื่น ๆ ทั้งยังเป็นแนวทางสำหรับรัฐ ในการพัฒนาแนวนโยบายเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการอาชีวศึกษาของเอกชนต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) แบ่งการวิจัยออกเป็น 6 ขั้นตอน คือ

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และตัวแปรที่จะศึกษา กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูล และกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
2. การกำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่าง และขนาดของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน แบบสอบถามผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน แบบสอบถามนักเรียน และแบบสอบถามผู้ปกครองนักเรียน
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน
5. การวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
6. การนำเสนอผลการวิจัย

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในลักษณะของการบรรยาย แผนภูมิ และตาราง โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 บท ดังต่อไปนี้

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย